

Vedlegg:

Utvalget referer og drøfter Farskapsutvalgets synspunkter på følgende måte:

«Når barna kommer til Norge med en rettslig forelder, vil de ha en manglende eller uklar rettslig tilknytning til den biologiske farens ektefelle eller samboer. Det vil være i barnets interesse at de juridiske uklarheter blir avklart, og at det blir etablert en stabil, rettslig forbindelse til den andre voksenpersonen som kommer til å være barnets sosiale forelder. Dette vil skape klarhet og forutberegnelighet for barnet og foreldrene.

Ved å søke om stebarnsadopsjon, vil saksforholdet undergis en vurdering fra adopsjonsmyndigheten med sikte på å ivareta interessene først og fremst til barnet, men også til de andre partene i saken. Adopsjonen må anses å være til gagn for barnet før bevilling kan gis, jf. adopsjonsloven § 2. (...)

Utvalget understreker at det ved å legges til rette for stebarnsadopsjon, gis en løsning som vil sikre barnet en varig, juridisk tilknytning til begge personer som er ment å være foreldre i framtiden. Stebarnsadopsjon vil utelukke uforutsette komplikasjoner ved dødsfall eller samlivsbrudd og også saksanlegg fra surrogatmoren, eller at personen som ikke er juridisk forelder angrer og ønsker å avslutte sitt foreldreskap. En stebarnsadopsjon vil dermed legge til rette for forutberegnelighet og stabilitet for barnet, noe som utvalget framhever som viktige verdier under drøftelsene i kapittel 3.

Utvalget vil påpeke at grundigheten som ligger i en formell adopsjonsbehandling, tjener barnets interesser. Det kan like fullt stilles spørsmål ved om vilkårene for å gjennomføre stebarnsadopsjon når barnet er planlagt inn i familien, bør lempes noe. Momentene om hva som er til gagn for barnet, må nødvendigvis vektlegges ulikt i saker hvor barnet er planlagt inn i familien og det i realiteten ikke finnes noen annen forelder, enn i stebarnsadopsjonssakene hvor barnet allerede har to foreldre. Dette er allerede gjort gjeldende i praksis, se nærmere punkt 11.9.5.» 7

Farskapsutvalget legger til grunn, i tråd med den praksis som er utviklet i Bufdir, at søker må opplyse identiteten til surrogatmor:

«Noen foreldre ønsker ikke å oppgi identiteten til surrogatmoren. Det er etter utvalgets syn vanskelig å tenke seg at det inngås avtaler om surrogatmorskap, som gjerne følges av vederlag, hvor partene bosatt i Norge ikke har kunnskap om surrogatmorens navn, adresse osv. Barn fødes som regel på klinikker hvor kvinnens personalia registreres i forbindelse med fødselen. At det er mulig å få utstedt en fødselsattest med navnet på «de norske foreldrene», tilsier ikke rent faktisk at navnet på kvinnen som har født barnet i realiteten er ukjent. Dersom overføring av morskap eller farskap er overført av utenlandsk rettsinstans, vil navnene på de opprinnelige foreldrene nødvendigvis framkomme av rettsdokumentene.

Utvalget legger til grunn at morskap i disse tilfellene under enhver omstendighet er kjent for barnets biologiske far, og at vedkommendes ønske om at kvinnen som har født barnet skal være ukjent, er styrende for valget om ikke å oppgi hennes identitet. 7

For utvalget er det ikke akseptabelt å skulle legge til grunn at et barn ikke har noen kjent mor i disse tilfellene, for deretter å gjennomføre en adopsjonsprosess. Disse tilfellene skiller seg fra tilfellene hvor ektefelle/partner gis adgang til stebarnsadopsjon etter at assistert befruktning har skjedd ved donasjon fra anonym sædgiver i utlandet. Surrogatmor er i henhold til norsk lovgivning barnets mor og skal derfor forspørres, mens sæddonor i henhold til barnelovens § 9 femte ledd ikke

kan ilegges farskapet og derfor heller ikke skal forespørres før en adopsjon. Ved bruk av surrogatmor har barnet en kjent mor, men søker velger å holde opplysningen om hvem dette er tilbake fra myndigheten. Ved bruk av anonym sæddonor kjenner mor ikke identiteten til donor og kan derfor heller ikke oppgi denne.

Å skulle akseptere anonyme morskap, vil stå i direkte motsetning til annen lovgivning som går i retning av større åpenhet både om adopsjon og assistert befruktning, og ikke minst barnets rett til å få kunnskap om sitt biologiske opphav.

Dersom nordmenn som inngår avtaler om surrogatmorskap i utlandet, ønsker å gjennomføre stebarnsadopsjon når de kommer hjem, forutsetter det at de gir opplysninger til adopsjonsmyndighetene om identiteten til kvinnen som har født barnet. Uten kjent identitet er det umulig for norske myndigheter å forsikre seg om at kvinnen faktisk har gitt et reelt samtykke.»

Adopsjonsutvalget er enig i at det må være et absolutt krav for adopsjon at surrogatmors identitet er kjent. Adopsjonsutvalget er således enig i at stebarnadopsjon må være betinget av at biologisk mors, det vil si surrogatmors, identitet er kjent slik at hennes rettigheter etter blant annet adopsjonsloven kan ivaretas. Det må fremkomme klart i forskrift at dette er et krav fra myndighetenes side slik at partene innretter seg i forhold til dette før barnet tas med til Norge.

Der søker ikke oppgir identitet til biologisk mor, må søknaden avslås. Det er da umulig å vite om barnet er unnfanget og tatt med til Norge på legal måte og innhenting av samtykke/varsling er umulig. Det må være et overordnet hensyn at myndighetene så langt råd er sikrer at barnet ikke er blitt til som følge av menneskehandel eller på andre måter som er ulovlige og uetiske.

Farskapsutvalget forutsetter videre at det må foreligge nødvendige samtykker fra surrogatmor:

«Det faktum at barnet er født i et annet land, medfører at det i saksbehandlingen må legges særlig vekt på å klarlegge alle fakta rundt barnets tilblivelse og ankomst til Norge, slik at det sikres at opprinnelige mor og/eller rettslig far har inngått alle avtaler frivillig, og at barnet ikke har vært gjenstand for kidnapping og/eller handel.

Adopsjonsloven oppstiller krav om samtykke fra foreldre med foreldreansvar. Dersom det ikke skulle kreves samtykke, vil det kunne åpne for at det ikke gjøres nok for å klarlegge omstendighetene omkring utenlandsfødtes foreldretilknytning, og at barn kan adopteres til tross for at de opprinnelige foreldrene ikke ønsker det. For å gjennomføre adopsjon i Norge, må det være utelukket at barn født i utlandet er tatt til Norge for adopsjon uten de opprinnelige foreldrenes uttrykkelige samtykke. Kvinnen som har født barnet, må derfor i alle tilfeller samtykke til at barnet skal adopteres. Dette må også gjelde når barnet er født av en surrogatmor.

Dersom bare den ene av foreldrene har foreldreansvaret, vil det være tilstrekkelig med bare dennes samtykke. En kvinne som har født et barn, regnes som mor og vil normalt inneha foreldreansvar for barnet. Er hun gift, har hun foreldreansvaret sammen med sin ektefelle. Etter norsk rett er det tilstrekkelig med en avtale mellom partene for å overføre foreldreansvaret mellom foreldrene eller avtale at den ene, for eksempel faren, skal ha foreldreansvaret alene. Avtalen må registreres i folkeregisteret for å være gyldig.

Etter norsk rett vil en utenlandsk avgjørelse om å overføre foreldreansvaret til faren alene normalt anerkjennes. Dersom det kan dokumenteres at surrogatmoren har overført foreldreansvaret til

barnets far på en rettsstiftende måte etter intern rett, vil det være tiltrekkelig at faren alene gir samtykke til adopsjon. Et samtykke til adopsjon kan først gis to måneder etter barnets fødsel. Overføringen av foreldreansvaret og en positiv uttalelse om adopsjon, kan etter gjeldende rett gis umiddelbart etter fødselen”.